

На основу члана 20. став 2. Закона о основној школи ("Службени гласник РС", бр. 50/92, 53*93, 67/93, 48/94, 66/94, 22/02, 62/03 и 64/03),

Министар просвете и спорта и министар вера споразумно доносе

Правилник о наставном плану и програму предмета Верска настава за четврти разред основне школе

Правилник је објављен у "Службеном гласнику РС - Просветни гласник", бр. 9/2005 од 26.10.2005. године.

Члан 1.

Овим правилником утврђује се наставни план и програм предмета Верска настава за четврти разред основне школе. Предмет из става 1. овог члана остварује се као изборни.

Члан 2.

Број часова наставе предмета Верска настава у четвртном разреду остварује се са по једним часом недељно, односно са 36 часова годишње.

Члан 3.

План и програм наставе предмета Верска настава део је прописаног плана и програма за основну школу. Наставни програм предмета из става 1. овог члана одштампан је уз овај правилник и чини његов саставни део.

Члан 4.

Овај правилник ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у "Просветном гласнику".

Број 110-00-642/05-02

У Београду, 8. септембра 2005. године

Министар вера
проф. др **Милан Радуловић**, с.р.
Министар просвете и спорта,
др **Слободан Вуксановић**, с.р.

Н А С Т А В Н И П Р О Г Р А М

ВЕРСКА НАСТАВА

(изборна настава)

ЦИЉЕВИ И ЗАДАЦИ

Циљеви верске наставе јесу да се њоме посведоче садржај вере и духовно искуство традиционалних цркава и религијских заједница које живе и делују на нашем животном простору, да се ученицима пружи целовит религијски поглед на свет и живот и да им се омогући слободно усвајање духовних и животних вредности Цркве или заједнице којој историјски припадају, односно чување и неговање сопственог верског и културног идентитета. Упознавање ученика са вером и духовним искуствима сопствене, историјски дате Цркве или верске заједнице треба да се остварује у отвореном и толерантном дијалогу, уз уважавање других религијских искустава и филозофских погледа, као и научних сазнања и свих позитивних искустава и достигнућа човечанства.

Задачи верске наставе су да код ученика:

- развија отвореност и однос према Богу, другачијем и савршеном у односу на нас, као и отвореност и однос према другим личностима, према људима као ближњима, а тиме се буди и развија свест о заједници са Богом и са људима и посредно се сузбија екстремни индивидуализам и егоцентризам;
- развија способност за постављање питања о целини и коначном смислу постојања човека и света, о људској слободи, о животу у заједници, о феномену смрти, о односу са природом која нас окружује, као и о сопственој одговорности за друге, за свет као творевину Божју и за себе;
- развија тежњу ка одговорном обликовању заједничког живота са другим људима из сопственог народа и сопствене Цркве или верске заједнице, као и са људима, народима, верским заједницама и културама другачијем од сопствене, ка изналажењу равнотеже између заједнице и властите личности и ка остваривању сусрета са светом, са природом, и пре и после свега, са Богом;
- изгради способност за дубље разумевање и вредновање културе и цивилизације у којој живе, историје човечанства и људског стваралаштва у науци и другим областима;
- изгради свест и уверење да свет и живот имају вечни смисао, као и способност за разумевање и преиспитивање сопственог односа према Богу, људима и природи.

ВЕРСКА НАСТАВА

ПРАВОСЛАВНИ КАТИХИЗИС (ВЕРОНАУКА)

ЦИЉЕВИ И ЗАДАЦИ

Циљ предмета Верска настава - Православни катихизис (веронаука) у IV разреду јесте да ученици стекну знања о томе да постојање света има свој циљ. Тај циљ је есхатолошка као литургијска заједница: јединство свих створених бића међу собом и на крају с Богом, преко Богочовека Исуса Христа. Циљ због којег је све створено и зашто је створено на овај начин, откривен нам је као Црква, односно као конкретна литургијска заједница.

Задачи предмета Верска настава - Православни катихизис (веронаука) јесу да код ученика:

- изгради свест о томе да Бог општи са светом кроз човека Христа;
- уочи да је Христос корпоративна личност;
- запази да у Цркви нико не може да постоји сам за себе, без заједнице са свима;
- стекне појам о бићу као заједници;
- схвати да је извор сваког греха егоизам, индивидуализам.

САДРЖАЈИ ПРОГРАМА

IV разред

(један час недељно, 36 часова годишње)

ЦИЉ ЗБОГ КОГА ЈЕ БОГ СТВОРИО СВЕТ (ДА СВЕТ ПОСТАНЕ ЦРКВА)

- Црква је конкретна литургијска заједница. ЛИТУРГИЈА ЈЕ ЗАЈЕДНИЦА МНОГИХ ЉУДИ И ПРИРОДЕ С БОГОМ ОЦЕМ ПРЕКО ЈЕДНОГ ЧОВЕКА - ХРИСТА

- Структура Литургије (епископ, свештеници, ђакони и народ).

ЦРКВА КАО ИКОНА БУДУЋЕГ ЦАРСТВА

- Одбијање првог човека Адама да сједини створену природу с Богом, односно да сарађује на остварењу Божијег плана о свету (човеков пад и последице тога - првородни грех);

- Црква у хришћанској архитектури (православни храм и литургијска структура).

НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА (УПУТСТВО)

Циљ наставе у IV разреду јесте да ученици стекну знања о томе да постојање света има свој циљ. Тај циљ је есхатолошка као литургијска заједница; јединство свих створених бића међу собом и на крају с Богом, преко Богочовека Исуса Христа. Циљ због којег је све створено и зашто је створено на овај начин, откривен нам је као Црква, односно као конкретна литургијска заједница.

Овим се постижу врло важна знања:

- да се истина света смешта у есхатон као заједницу свих створених бића с Богом Оцем преко Христа и да је она мерило свих историјских догађаја у којима суделује Бог, а Бог суделује у оним историјским догађајима који воде као овом циљу;

- да је Литургија икона Царства Божијег које ће се тек у будућности остварити;

- да је човек одговоран за историју и постојање природе и да ту одговорност истински остварује једино ако живи таквим начином живота који је утемељен на будућем Царству Божијем и његовој структури;

- да су Бог и човек у Христу, односно у Литургији, неодојиви, јер Бог преко Христа суделује у остварењу будућег Царства Божијег, односно Бог преко људи, који су чланови Цркве као литургијске заједнице, чини присутним то Царство у историји, јер Литургију конституише Дух Свети.

Наведена знања биће потребна и у контексту каснијег упоређења овако виђене истине света с проблемом греха и смрти, односно у осветљавању питања колико литургијски начин постојања реално пружа одговор на проблем смрти. Јер, ако се анализира смрт сваког бића понаособ, она је присутна зато што је природа сваког бића смртна, а то је због тога што је она створена ни из чега. Носиоци, пак, те природе, тј. конкретна бића, пре свега људске личности, својим природним рођењем указују на чињеницу да природа постоји и пре њих, јер они пре рођења нису постојали док је људска природа постојала и пре њиховог рођења. На тај начин сви смо наследници смрти зато што смо наследници природе. Истовремено, ова чињеница указује и на разлику између природе и личности код човека, као и на то да је постојање сваког човека по природи изазов његовој слободи. Овај проблем се може превазићи једино кроз једно ново рођење, Крштење, где је вечно постојање природе израз наше слободе изражене као заједништво с Богом у Христу. На глобалном плану, смрт прети читавој творевини све дотле док је она одвојена од Бога, односно док не постоји слободно у односу на своје законе кроз једну личност која сједињује с Богом. Литургија је икона постојала створене природе у личности Христовој, односно њеног слободног постојања, а слобода се изражава као љубав према Богу и према другим људима и бићима, превазилази се смрт и остварује се бесмртност за сву природу.

Теме: Циљ због ког је Бог створио свет и Првородни грех треба реализовати преко описа Литургије, која садржи све: целокупну природу кроз природне дарове, хлеб, вино, уље, воду; молитве којима се молимо за благорастворење ваздуха, за изобилје плодова земаљских... итд; људе који су сви сједињени у Христу и постоје слободно од природних закона и окренути ка Богу Оцу.

Објашњавајући службу епископа (свештеника) у Литургији, треба указати на задатак првоствореног човека Адама у природи, а самим тим и свих људи, да је човек створен да буде свештеник у природи и да сједини природу с Богом Оцем као и на суштину човековог пада, односно греха, која се огледа у одбијању човека да то учини. Последица тога греха јесте смрт у природи као разједињавање свега на саставне делове и опасност да се природа врати у небиће, али која није казна Божија, већ остајање природе, злом вољом човека, несједињене с Богом, тј. постојање природе у човеку Адаму на основу њених закона који јој проузрокују смрт. Као потврду да природа не може постојати сама за себе, без заједнице личности, односно слободе човека која се изражава као љубав према Богу, треба навести искуство личности и како ствари и природа изгледају у том искуству. На пример, треба указати на искуство да кад нам неко кога волимо из љубави подари било коју ствар, она за нас постаје значајна, иако дотад нисмо ни примећивали да постоји.

Као помоћну литературу треба користити студију: Ј. Зизијулас, Твар као евхаристија, као и друге сличне студије).

Тема: Литургија је заједница у Христу... и Црква као икона будућег Царства треба, такође, реализовати преко описа Литургије указивањем на то да је Литургија христоцентрична, односно да се сви у Литургији сједињују, преко епископа, као преко Христа, са Богом, као и на то да Литургија почиње речима: "Благословено Царство оца и Сина и Св. Духа" и да све у њој указује на будуће Царство. (За реализацију ове теме треба користити: Ј. Зизијулас, Евхаристија и Царство Божије, као и другу сличну литературу).

Оно што је најважније и што је основни циљ катихизиса јесте то да ученици постану чланови Литургијске заједнице. Јер. Литургија као живо присуства Христа и као икона вечног постојања природе и човека, треба да да ипостас, односно да оцрквени и да да смисао нашем историјском виђењу. Зато треба, кад год је то могуће ученике доводити, или упућивати на Литургијска сабрања.

У току сваке године, конкретно пре свих наилазећих великих празника, како Господњих, тако и Богородичних и светитељских, треба упознати ученике са историјом настанка празника и садржином догађаја који се слави.

Кад је реч о светитељским празницима посебну пажњу треба обратити Србима светитељима: Св. Сави, Св. Симеону, на празник Видовдан итд.

Ученици би требало да се упознају с личностима светитеља које славе као Крсну славу (У ту сврху треба, пре свега, користити жипија тих светитеља која се могу наћи у делу Јустина Поповића, Жипија светих, Ђелије, Ваљево, а затим и осталу пригодну литературу).

Такође, пре почетка Васкршњег поста, треба упознати ученике с његовом садржином и циљем, као и са богословском подлогом поста, и његовом важношћу за човека. (Најпогоднија литература за то јесте: А. Шмеман, Велики иосш, Крагујевац, последње издање).

ВЕРСКА НАСТАВА

ИСЛАМСКА ВЈЕРОНАУКА (ИЛМУДИН)

ЦИЉЕВИ И ЗАДАЦИ

Циљ предмета Верска настава - Исламска вјеронаука (илмудин) у четвртм разреду јесте да ученике упозна са чињеницом да су они друштвена бића која знају цијенити основне вриједности у животу на овоме свијету, те да у пракси Посланика Мухамеда а.с. налазе одговор за своје проблеме и узор за свој однос према ономе што их окружује.

Задачи предмета Верска настава - Исламска вјеронаука (илмудин) јесу да код ученика:

- развија свијест о Богу као Створитељу и људима као најсавршенијим створенима;

- развија способност о вредновању културе и цивилизације у којој живе, те схватање разлога успона и падова у историји човјечанства;

- развије способност за одговорно обликовање заједничког живота са другима.

САДРЖАЈИ ПРОГРАМА

IV разред

(један час недељно, 36 часова годишње)

ПОРОДИЦА И ДРУШТВО

- улога и важност породице у исламу;
- однос према родитељима;
- однос према браћи и сестрама;
- однос према осталим члановима родбине;
- однос према сирочадима (дјеци која су без родитеља);
- однос према заједници у којој се живи;
- какав је био однос Мухамеда а.с. према својој породици;
- какви су били унци Мухамеда а.с.;
- које су основне дужности родитеља према дјечи.

ЖИВОТ ПОСЛАНИКА МУХАМЕДА А.С.

- у каквим приликама је рођен и гдје је живио Посланик а.с.;
- шта је довело до исељавања првих муслимана у Абесинију;
- која је вриједност и улога стрпљења у позивању на пут спаса;
- зашто је један период у животу Посланика а.с. прозван "године туге";
- шта је хиџра (пресељење из Меке у Медину) који је њен значај, порука и поука;
- како су становници Медине прихватили ислам и муслимане;
- шта је довело до првог отвореног сукоба муслимана и идолопоклоника из Меке на Бедру;
- други сукоб на Ухуду, и шта је разлог негативном исходу на Ухуду;
- договор на Худејбији;
- писма Мухамеда а.с. владарима;
- ослобођење Меке;
- опростни хаџ Посланика а.с.;
- које су главне поруке са опростног хаџа;
- пресељење Посланика а.с. на ахирет;
- какав је био Мухамед а.с. као личност;
- шта кажу велики мудри људи о Мухамеду а.с.

НАМАЗ (МОЛИТВА)

- шта је цума намаз, кад и како се она обавља;
- кад и како се обавља теравија намаз;
- како се обавља бајрам намаз;
- шта квари намаз;
- која је вриједност заједничког обављања намаза;
- како се обавља ценаза намаз;
- шта је сехви сеџда и како се она обавља.

НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА (УПУТСТВО)

Предвиђени број часова за верску наставу, исламска вјеронаука, вјероучитељ ће искористити тако што ће на сваком часу кратко поновити садржаје са претходног часа, а затим ће прећи на тему која је предвиђена за актуелни час. Након обраде дате теме вјероучитељ ће подстицати ученике на разговор. Међусобни разговор ученика, и ученика и вјероучитеља, има за циљ да покаже да ли је обрађени садржај усвојен и да ли је нашао мјесто у практичном животу ученика. У остваривању садржаја програма исламска вјеронаука треба користити и уџбеник вјеронауке за четврти разред основне школе аутора Рефика Ћатића.

ВЕРСКА НАСТАВА

КАТОЛИЧКИ ВЈЕРОНАУК

ЦИЉЕВИ И ЗАДАЦИ

Циљ предмета Верска настава - Католички вјеронаук у основном образовању и васпитању је увођење у вјеру која је за кршћане темељна, а то је изградња црквене заједнице. Црква се не темељи на институцији као таквој него на догађајима спасења. Догађаји спасења су у животу кршћанина у сакраментима. Сакраменти су, дакле, окосница ове године. Они су као литургијско догађање за дјецу тајновити, занимљиви, пуни симбола и динамике. Зато смо и ставили поднаслов: "Љубити Цркву". Сваки сакрамент на свој начин задржава цјелоспасењски догађај чега је средиште Крист и заједница вјерника гдје се догађа то спасење. Еухаристију као сакрамент средишњег догађања ћемо и ове године, али на други начин, обрадити. Дјеца воле говор симбола, па ћемо и у настави покушати предавајући и чинити да поједине симболе сами раде и израђују да им тако ти симболи постају блиски, а литургијски језик разумљив и прихватљив.

Дакле, мисао водилца наставе вјеронаука четвртог разреда основне школе јесте изградња заједништва литургијског типа гдје дјеца Цркву приближава као мјесто не неких мистичних обреда, него мјесто догађаја спасења у ријечи и знаку. Циљ је да и она дјеца, која евентуално не практикују сакраменте, ипак знају што се то "догађа" са њиховим пријатељима који воле Цркву.

САДРЖАЈИ ПРОГРАМА

IV разред

(један час недељно, 36 часова годишње)

ЉУБИТИ ЦРКВУ

(САКРАМЕНТИ)

УВОД

- Упознавање ученика са садржајима програма католичког вјеронаука за IV разред.

ЦРКВА ЈЕ МЈЕСТО СУСПРЕТА

- Црква као мјесто светог догађања (Исус установљује Цркву);
- Ријеч и знак (Говор симбола);
- Милост као знак љубави (Бог нас жели имати у милости);
- Ријечи које милост дају (Значење сакраменталних ријечи);
- Крштење (Залиха за крштење);
- Милост крштења (Дијете Божије и члан Цркве);
- У заједници Божијег народа (Црква као заједница браће и сестара).

ЦРКВА ЈЕ ХРАМ ДУХА СВЕТОГА И БОРАВИШТЕ БОЖЈЕ У НАМА

- Храм Духа Светога (Божија жеља да борави у човјеку);
- Печат дара Духа Светога (Бити посланик);

- Сусрет са заједницом ученика (Обред кризмања);
- Старозавјетна гозба Савеза (Савезник с Богом);
- Исусова жртва (Жртва је знак љубави);
- С Исусом за столом (Исусов сам ученик).

СЛАВИТИ БОГА У ЗАЈЕДНИЦИ

- Славимо благодане причешћу (Црквена година);
- Човјек је позван на слободу (Дивим се Божјем повјерењу према мени);
- Исус опрашта гријехе (Захвалан сам за његово пријатељство);
- Помирење (Одлука чинити добро);
- Исус воли болеснике (Племенитост бриге за болеснике);
- Помаст опрашта и лијечи (Љепота духовне скрби за болеснике).

СВЕЋЕНИЧКИ РЕД У СЛУЖБИ ЗАЈЕДНИЦЕ

- Свећенички облик служења Богу (Свећенички народ);
- Новозавјетно свећеништво Исуса Христа (Трострука свећеничка служба);
- Изабран и послан (Обред рођења);
- Пасхални мистериј (Исус посредник и свећеник).

ОБИТЕЉ У СЛУЖБИ ЖИВОТА

- Позвани на живот (Бог је творац живота);
- Исус воли младе (Цијенити брак и обитељ);
- Задана ријеч као савез заједништва (Цијена поштовања у заједништву брака).

НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА (УПУТСТВО)

Вјерска настава је заједничко дјело катехете (вјероучитеља) и катехизаната (вјероученика). Полазиште је конкретна стварност. Из доживљених искустава прелази се на истине, из којих се потом враћа на свакодневну њихову примјену. Овакав начин спознаје има властити ред: упознавање (обрада нових садржаја), сређивање (систематизација), понављање, примјена и провјеравање. То је макроструктура оваквог начина спознаје. Међутим, и ови дијелови имају своју микроструктуру. Тако, на примјер: начин спознаје поседује сљедеће ступњево:

- постављање циља, мотивирање, обрада нових наставних садржаја, учење, индуктивни и дедуктивни закључци, изравни и неизравни докази, формулирање запамћених чињеница...

- или, садржај примјене има ове дијелове: проблем, постављање циља, рјешавање проблема, задаћа, упознавање прилика и увјечавање.

Код спознавања треба имати пред очима физиономију групе и појединаца, но у оквиру сата под којим се обрађују нови наставни садржаји врши се примјена, понављање и вредновање обрађенога градива.

Имајући на уму горе истакнуто, поједини сат вјеронаука би требао изгледати овако: кратко понављање садржаја претходног сата, и посебно освјетљавање онога што ће послужити као темељ за актуални сат. Након постављања циља (што? и како?), прелази се на обраду нових наставних садржаја (нпр. трећи разред, први сат треће тематске цјелине), гдје се заправо објашњава ученику, што то значи да "смо у заједници с Богом", истичући што то значи за нас и за људе око нас. Закључци се могу истаћи на плочи. Након овога се већ познати садржаји продубљују, уче, тј. разговара се о помирењу (што? како? и зашто?). Овако усвојено градиво у складу са одгојним циљем, мора наћи своју примјену у животу ученика. Разговара се зашто и како треба захвалити Богу за родитеље, браћу и пријатеље. Оваква спознаја и дјечје искуство се ослањају на његов доживљај и на текст Светог Писма.

Прозивку и домаћу задаћу обавимо у прикладно вријеме.

ВЕРСКА НАСТАВА

ЕВАНГЕЛИЧКО-ЛУТЕРАНСКИ ВЈЕРОНАУК СЛОВАЧКЕ ЕВАНГЕЛИЧКЕ ЦРКВЕ А.В.

ЦИЉЕВИ И ЗАДАЦИ

Циљ предмета Верска настава - Евангеличко-лутерански вјеронаук Словачке евангеличке цркве а.в. јесте упознавање деце са хришћанском вером и јасним тумачењем библијске вести. Упознавање деце са хришћанском вером и тумачење библијске вести треба да допринесу буђењу и неговању верских осећаја код деце као и њиховом привођењу Исусу Христу, као најбољем пријатељу, што истовремено значи и подстицање љубави према Исусу.

Задачи предмета Верска настава - Евангеличко-лутерански вјеронаук словачке-евангеличке цркве а.в. јесу да код ученика:

- развијају морално-верски осећај;
- стичу нова знања, а да стечена надограђују;
- развију потребу за учествовањем у обликовању заједничког живота са другим члановима друштва, као и успостављање равнотеже са људима различитих религија и култура;
- израде позитивне вредности према садржају декалога са нагласком на поверење;
- упознају Исусов живот и стекну спознаје да је Исус њихов велики пријатељ;
- упознају цркву годину, уз нагласак на највеће празнике.

САДРЖАЈИ ПРОГРАМА

IV разред

(један час недељно, 36 часова годишње)

УПОЗНАЈМО БОЖЈЕ ЗАПОВЕСТИ

- Први део Божјих заповести: 1-3. заповест;
- Други део Божјих заповести: 4-10. заповест;
- Највећа заповест у Божјем Закону (Мт. 22, 37).

БИБЛИЈСКИ ДОГАЂАЈИ ИЗ НОВОГ ЗАВЈЕТА

- Заветовање Спаситеља;
- Привођење Исуса у храм;
- Крштење Исусово;
- Кушање Исусово;
- Исус и богат човек;
- Жена грешница;
- Исус у кући Левија;
- Марија и Марта;
- Исус и Никодим;
- Закхеј.

ИСУСОВА ДЕЛА

- Свадба у Кани Галилејској;
- Исцељење одузетог;
- Исцељење слуга капитанова;
- Исус храни пет хиљада људи;
- Олуја на мору;
- Исус даје живот - Јаирова кћи;
- Лазарево васкрсење.

ЦРКВЕНА ГОДИНА - ПРАЗНИЦИ

- Како изгледа црквена година?

РАЗДОБЉА:

- Адвент;
- Божић;
- Пост.

ПРАЗНИЦИ:

- Ускрс;
- Силазак Светога Духа на апостоле;
- Захвалност за летину;
- Сећање на изградњу храма;
- Црквена слава
- Реформација.

НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА (УПУТСТВО)

Полазне тачке верске наставе: Основни садржај верске наставе евангеличко-лутерански вјеронаук Словачке евангеличке цркве а.в. јесте упознавање деце са хришћанском вером, јасним тумачењем библијске вести као и суделовањем у тражењу смисла живота.

Код изучавања се укључују сва чула детета, цела његова личност. Акцент се ставља на одговарајући начин обраде градива а не на количину истог. (Деце не мора знати велики број података, имена, али треба да зна догађаје, дела, а нарочито треба да познаје разлоге, циљеве, везе и идејни основ библијског догађаја, чуда, приче...).

Код изучавања катехизма акценат се ставља на то да деца у потпуности схвате градиво, те да о појединим библијским истинама имају чисте и јасне (појмове) предодбе. Верско изучавање не може да буде чисто интелектуално, нити чисто емоционално. Код веронауке посредујемо ставове једнако, као и знање. Поред количине информација важност придајемо и интензитету њиховог проживљавања.

Верска настава евангеличко-лутерански вјеронаук Словачке евангеличке цркве а.в. у IV разреду основне школе конципирана је у четири основне теме. За обраду и утврђивање тема планиран је следећи број часова:

- Упознајмо Божје заповести - 4 часа.
- Библијски догађаји из Новог Завета - 11 часова.
- Исусова дела - 8 часова.
- Црквена година - празници - 12 часова.

Предлог структуре часа верске наставе у IV разреду:

Кратка побожност: Уводна молитва, текст из Библије са краћим тумачењем на актуелну тему недеље. Овај део часа се може завршити духовном песмом (10 мин.).

- Понављање градива са претходних часова (10 мин.).
- Ново градиво према плану (15 мин.).
- Рад са Библијом: читање, дебата, давање задатака за читање Библије код куће (5 мин.).
- Молитва, песма (5 мин.).

Простор, опрема, наставна средства: Простор у коме се одвија верска настава треба прилагодити потребама ове наставе, а пре свега распоред седења ученика. Простор, својим изгледом треба ученицима да пружи слику наставног предмета који се у том простору реализује. Поред простора који се налази у школи, верска настава може да се реализује и у просторијама ван школе - црква, природа...

За реализацију овог наставног предмета потребно је по ученику 25 листова папира, формата А4, фломастери, бојице, маказе, лепак, селотејп... Учитељ и деца могу користити и приручнике:

- Miloš Klatik kolektiv PRAMEN učebnica evanjelického nábožanstva pre 3. a 4. roč. Zkladych škol. Slovenske pedagogicke nakladatelstvo;
- Marta Bednarova Metodicka príručka na vyučovanie evanjelického nábožanstva pre 1-4. ročn k základych škol. Transcius 1999.

ВЕРСКА НАСТАВА

ВЕРСКО ВАСПИТАЊЕ РЕФОРМАТСКЕ ХРИШЋАНСКЕ ЦРКВЕ

ЦИЉЕВИ И ЗАДАЦИ

Циљ предмета Верска настава - Верско васпитање Реформатске хришћанске цркве је да ученици буду ојачани у вери, да се Бог стара о човеку и општеници, а и преко свог народа, позвану и окупљену у Цркви. Највише се старао за нас, кад је дао свог јединорођеног Сина, Исуса, за жртву за наше грехове. Али Исусова жртва је била у ствари победа над смрћу, коју победу ћемо окусити и тако улазити у живот вечни.

Задатак предмета Верска настава - Верско васпитање Реформатске хришћанске цркве у четвртм разреду основне школе јесте да децу упознамо са делима Бога преко својих светих људи у Старом и Новом завету, па и у историји хришћанске Цркве, до данас, као лични свакодневни доживљај вере.

САДРЖАЈИ ПРОГРАМА

IV разред

(један час недељно, 36 часова годишње)

УВОД

- Упознавање ученика са садржајима програма верског васпитања Реформатске хришћанске цркве за IV разред основне школе.
- СВЕТО ПИСМО ЈЕ ПУТОКАЗ ЗА ХРИШЋАНЕ
- Показује старање Бога преко Старог завета;
- Пророци као инструменти Божјег старања о народу Старог завета;
- Упозорење пророка;

- Послушност народа на упозорење: пут ка опроштају;
 - Последице одбијања Божје поруке преко пророка.
- САВРШЕНА ИЗЈАВА БОГА ПРЕКО СВОЈЕ УТЕЛОВЉЕНЕ РЕЧИ**
- Исус је најсавршенији информатор за нас о Богу;
 - Исус позива своје ученике да им повери најважније информације о Богу;
 - Исус показује на погрешна учења својих савременика;
 - Исус приказује Бога не само преко речи, него преко чудеса;
 - Исус учи и појединце.
- ИСУС НАС УЧИ КАКО ДА ИЗГРАДИМО БРАТСКУ ЗАЈЕДНИЦУ**
- Припрема за живот у заједници Цркве: покајање;
 - Бог неће одбити никога, који долази код Њега преко Исуса Христа;
 - Како Бог прашта нама, тако и ми морамо да опростимо нашим ближњима;
 - Исус нас активира за добра дела.

НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА (УПУТСТВО)

Тема: Свето писмо као путоказ је први инструмент Бога, а нама говори о себи. Вероучитељ мора утицати у том правцу да ученици заволе читање Библије већ у овом разреду и то оне делове Старог и Новог завета, који су у складу са интересовањем овог узраста. Читање Библије је била најснажнија карактеристика реформатске хришћанске традиције од доба реформације до данас.

Проучавање Светог писма, нарочито оних делова Новог завета (4. еванђељија) развија заједништво са Христом, јер он није само одраслима, него и деца обећавао. "Ја сам са вама, ако сте двоје или троје, већ сте заједно у моје име".

Деца морају да закључе: право братство и прави мир са ближњима је једино могући, ако смо у живој вези са Господаром Цркве, са Исусом Христом.

И за децу и за вероучитеље најважније је да се осећају члановима породице Бога, преко Исуса Христа. И да то није само временска, него вечна заједница, која не зависи само од људи, од верских празника и часа веронауке, него постепено обухвата и покрива и свакодневницу и речју целу вечност.

ВЕРСКА НАСТАВА

ВЕРОНАУКА ЕВАНГЕЛИЧКЕ ХРИШЋАНСКЕ ЦРКВЕ А.В.

ЦИЉЕВИ И ЗАДАЦИ

Циљ предмета Верска настава - Веронаука евангеличке хришћанске цркве а.в. веронауке је упознати децу са Богом чија је суштина љубав. Научити их да на основу вере увиде свој положај у свету, у својој средини, у цркви, у породици; да налазе одговоре на своја питања која се тичу постојања. Одакле смо, куда идемо? Научити их како да се понашају са другим људима, да прихватају разноликости и да дарују своју унутрашњу вредност кроз љубав.

Задачи предмета Верска настава - Веронаука евангеличке хришћанске цркве а.в. јесу да се код ученика:

- развија вера и љубав према свим људима;
- развија брига за ближње, друге и болесне;
- развија код ученика да постану вредни људи нашег друштва који носе унутрашње благо у својој вери и љубави према свим људима;
- ученици упознају:
- са основама хришћанског учења;
- да је у духу реформације, цркви стално потребна реформа.

САДРЖАЈИ ПРОГРАМА

IV разред

(један час недељно, 36 часова годишње)

Ко је Исус?	Основна мисао:
Циљ: довести ученике до истине:	- кад бисмо били у могућности питати прве хришћане
Исус Христ је син Божји, Избавитељ.	- Ко је Исус? - они би нацртали рибу. Зашто? - у јеванђељима Исус има различита имена - шта ти мислиш - што је најважније у особи Исуса Христа? - шта означава име хришћанин?
Представљање Исуса у Јерусалимској цркви	Основна мисао:
Циљ: дати пример ученицима преко Исусових речи: да будем у дому свога Оца	- упознати значај имена Исус, - понашање 12 годишњег Исуса у цркви из библијског текста, - решавање разних задатака, - решити загонетку.
Час ученика	Основна мисао:
Циљ: провера научног градива	- преко задатака за понављање учврстити научно градиво, - разрешити загонетку, - библијски квиз, разјаснити значење речи, оријентисање на карти Палестине у време Исуса.

Саопштим твоје име људима Циљ: да ученици разумеју Божји план спасења	Основна мисао: Упознати Јована Крститеља који се појављује "као особа, која припрема пут Господњи"; Задаци: Шта ћемо - питали су многи. Маса, цариници, војници. Решење загонетке по Јн. 3. Покршење Исуса - шта се десило? Шта за нас значе речи из Исаја 43,1? Када то говори свештеник у цркви?
Кушање Исуса Циљ: видети како нама може помоћи ова прича.	Основна мисао: Упознавајући реч "кушење" добити пример да се и ми можемо супроставити искушењу, - не дај да паднемо у искушење, - шта је највеће искушење за тебе? - Решавање разних задатака
Час ученика Циљ: провера наученог градива	Основна мисао: На основу понављања задатака учврстити градиво.
Позивање ученика Циљ: да би ученици били упознати са Исусовим речима "следи ме"	Основна мисао: Упознајмо имена 12 ученика. Шта су урадили кад их је Исус ословио речима: Следи ме. Како ћеш ти одговорити? - разрешити загонетку - серпентине Како ћеш ти одговорити? - разрешити загонетку - серпентине
Свадба у Кани Циљ: да би ученици разумели шта је чудо	Основна мисао: Како је изгледала свадба у време Исусово? За шта су служили камени судови? Чудо је знак, којим је Исус показао своју моћ и славу.
Проповед у Назарету Циљ: упознати ученике са почетком Исусовог наступа	Основна мисао: Исус у Назарету наступа као најављен Месија. Зашто Му нису веровали, кад се представио према пророчанству? Одакле је цитирао речи: "Дух Господњи је на мени..."? Задаци
10. час: Час ученика Циљ: провера наученог градива	Основна мисао: Преко задатака на понављање учврстити градиво.
Исус лечи Циљ: објаснити гледиште, према којем је болест последица греха	Основна мисао: Након прочитања библијског текста из Мт. 4, 23-24. разумети Исусов корак: помаже јер је човек болестан и грешан - Мк. 2, 1-12. На основу тога шта је важније?

<p>Множење хлебова Јн. 6, 1-15. Циљ: показати ученицима у причи на помисао "краљевине", Повући паралелу између хлеба и "хлеба живота".</p>	<p>Основна мисао: Зашто следе људи Исуса? Након множења хлебова зашто се повуче у самоћу? Одговор је у текстовима Мт. 14, 23 и Мк. 6, 46. Исус је "хлеб живота!" Задачи: Направити репортажу са особама приче. Како су преживели догађаје?</p>
<p>Центурион из Капернаума Мт. 8, 5-13. Циљ: разумети речи Исусове: "нека ти буде по вери твојој"</p>	<p>Основна мисао: Шта је покренуло Центуриона да тражи помоћ код Исуса? Показати ученицима, како разумети речи центуриона који је био поган. Како је разумео Исус његову причу о својој моћи над војницима? У чему се изражава Исусова моћ?</p>
<p>Ја и Отац једно смо! Циљ: представити Исуса пред ученицима да би видели одакле је његова моћ.</p>	<p>Основна мисао: Избор прича из Новозавјетских текстова да би се објаснила ова проблематика пред ученицима. Утишање олује - Лк. 8, 22-25. - шта су радили ученици кад су били у великој опасности? - осећају да је решење код Исуса. Да ли су сигурни у томе? Исус има моћ над целим светом. - Исус хода по мору - Мт. 14, 22-33. - ученици су поново постављени у ситуацију, да би видели ко је њихов учитељ Петрово сведочанство - Мт. 16, 13-20. Након свих ових догађаја, ученици имају разна мишљења о Учитељу. Петар је ипак припремљен од Бога за искрено сведочење - Мт. 16,16. Преображење Исусово - Лк. 9, 28-36. На гори сам Бог потврђује Петрове речи - Лк. 9, 35.</p>
<p>Час ученика Циљ: провера наученог градива</p>	<p>Основна мисао: Са понављањем учврстити научено градиво - састављати Исусове речи - када и где се молио Исус? - у загонетки су сакривене Исусове речи. Пронађи 10 речи и формирај у реченицу. - зашто има овај део градива наслов - "Ја и Отац једно смо!"</p>
<p>Исус говори у сликама - Мт. 13, 35. Циљ: Упознати ученике са Исусовим методом поређења</p>	<p>Основна мисао: Сејач семена - Мт. 13, 1-9. - на којим различитим местима се спроводи сетва? - шта се дешава са семенима? - тумачење поређења - Мт. 13, 18-23. Питање: која слика је теби најближа? Зао слуга - Мт. 18, 21-35. - ово поређење се бави са опрашћањем (један другоме) Цариник и фаризеј - Лк. 18, 9-14. - нека ученици одиграју приказ, да виде какав је осећај бити у улози цариника и фаризеја Ко је мој ближњи? - Лк. 10, 25-37. - значај ове речи у различитим језицима - значај у доба Исуса - данас</p>

<p>"Следи ме!"-Мк. 10,21. Циљ: да би ученици упознали пут на којем могу бити Христови следбеници</p>	<p>Основна мисао: На примерима показати библијски пут Богати младић - Мк 10, 17-27. - шта га тера да иде за Христом? - шта види у њему? - после разговора зашто напушта Исуса? Слепац Вартимај - Мк 10, 46-52. - шта значи кад је неко слеп? - одиграти тачно причу - шта је улога ученика? Закеј - Лк. 19, 1-10. - тумачити реченицу: "данас дође спасење овој кући." - Исус те види</p>
<p>Исус је ускрсење и живот -Јн. 11,25. Циљ: да би ученици упознали у Исусу вечни живот</p>	<p>Основна мисао: Лазарово ускрсење - Јн. 11, 1-44. - зашто чини Исус чуда - пронађи из Новог Завјета Исусова чуда - како одговори сам Исус на следеће питање: зашто је ово чудо (ускрсење Лазарево) - тумачи Исусову реченицу из Јн. 11,25-26.</p>
<p>"И своји је не примише!" -Јн. 1, 11. Циљ: довести ученике до истине: зашто изабрани народ није примио Исуса!</p>	<p>Основна мисао: Оптужница против Исуса. Синедрион Израела: првосвештеници, фарисеји, садуцеји Текст за читање - Јн. 11, 45-47. Ко је другачије учио, као што је било написано у Мојсијевом закону, био је проглашен за јеретика.</p>
<p>Улазак Христов у Јерусалим -Мт. 21, 1-11. Циљ: наћи прави одговор на питање: ко је то?</p>	<p>Основна мисао: Замислимо да смо журналисти и да пишемо извештај у смислу Јн. 12, 12-19. Да поставимо питања Исусу: - кад је неко популаран, многи га следе. Шта треба учинити да постане непопуларан? - какав је подмукао човек?</p>
<p>Час ученика Циљ: провера научног градива</p>	<p>Основна мисао: Направити заједно интервју са сејачем, са злим слугом, са цариником и фарисејом. Пронаћи мотивацију код богатог младића, слепца, Закеја. Пронаћи везу између ускрсења Лазаровог и реакцијом Синедриа.</p>
<p>Највећа заповест читање: Мт. 22, 34-40. Циљ: показати ученицима, да изнад свих закона стоји љубав</p>	<p>Основна мисао: Које Библијске приче говоре о љубави Бога и ближњих? Шта је љубав? Како то дефинише апостол Павле? - 1. Кор. 13.13. Ко су твоји ближњи? Расправа на темељу текста Јн. 3, 16.</p>
<p>Слике гестова Циљ: да би ученици</p>	<p>Основна мисао: Света вечера - Пасха - Мк. 14, 12-25.</p>

имали увид како Исус сам формира догађаје и како се остварују Старозавјетна пророчанства	<p>Шта је Пасха? Како се одиграла? Шта је света вечера? - Лк. 22, 19. Зашто је у нашој литургији пред светом вечером исповест? Задаци: одговори, пронађи редослед речи</p>
Слике гестова Циљ: да би ученици имали увид како Исус сам формира догађаје и како се остварују Старозавјетна пророчанства	<p>Основна мисао: Хапшење Исуса - Мт. 26, 30-46. У молитви "Оче наш" молимо: "Нека буде воља Твоја," - шта значе ове речи? - шта је чинио Исус у Гетсиманији? Решавање текста Мт. 26, 47-56 - ко је коме рекао?</p>
Слике гестова Циљ: да би ученици имали увид како Исус сам формира догађаје и како се остварују Старозавјетна пророчанства	<p>Основна мисао: Исус пред Кајафом - Мт. 26, 57-68. - чиме су оптуживали Исуса? - шта су рекли лажни сведоци? - каква пресуда је донета? Петрово одрицање - Мт. 26, 69-75. - слободан разговор о издаји Петра и Јуде. - да ли има разлике? Која?</p>
Слике гестова Циљ: да би ученици имали увид како Исус сам формира догађаје и како се остварују Старозавјетна пророчанства	<p>Основна мисао: Исус пред Пилатом - Лк. 23-1-12. - чиме су оптужили Јевреји Исуса пред Пилатом? - да ли је Пилат намеравао заштитити Исуса? Распеће Исусово - Мт. 27, 32-56. - како се понашао Исус на крсту? - шта значи његова реч: "Сврши се!"</p>
Час ученика Циљ: провера научног градива	<p>Основна мисао: У задацима учврстити научно градиво: - Од три одговора изабери прави. - Ко се тако представља? - Из које приче су следеће речи? - Повези следеће речи са одговарајућом причом.</p>
Ускрсење Исусово Циљ: показати ученицима истину васкрсења	<p>Основна мисао: "што тражите живог међу мртвима?" - Лк. 24, 5. - шта означава реч ускрсење? - шта означава за нас људе? - како можемо у то поверовати? - када светимо ускрсење Исусово? "верујем у ускрсење тела и живот вечни." Задаци</p>
Исус се јавља ученицима Циљ: васкрснутог Исуса Христа можемо примити само вером	<p>Основна мисао: "благо онима који не виде, а ипак верују!" - Јн. 20-29. - да ли треба веровати само у то, што властитим очима видимо? - што је карактеристично за следеће појмове: вера - сумња? - направити заједно интервју са Томом. Истаћи мотивацију његове сумње.</p>

Ученици из Емауса. Циљ: упознати ученике са истином мисије Исуса Христа	Основна мисао: Читање текста Лк. 24, 13-35. "Није ли требало да Христос то претрпи,...?" - како су препознали ученици Исуса? - како можемо ми савремени људи препознати живог Господа?
Исус се јавља на мору - чудесан лов риба. Циљ: показати ученицима да постоји могућност новог живота.	Основна мисао: Читање текста Јн. 21, 1-20. - Провера Петра. - да ли још памтите реч "рибар људи", шта значи ова реч? Исусово проверавајуће питање: "да ли ме волиш" Какав је твој одговор?
Христово узеће на небо Читање: Мт. 28, 18-20., Лк. 24, 44-53. Циљ: показати на задатак сваког хришћанина.	Основна мисао: - шта је задатак ученика? - шта значи реч ученик? - кога ће послати Исус ученицима? - куда одлази Исус? - шта означава реч "мисија", мисионар? Задаци.
Силазак Духа Светога Циљ: показати на стање Исусових ученика пред силазак Духа и након тога.	Основна мисао: Ветар и ватра као слике Духа Светога - дела. 2, 1-13. - како су реаговали људи? - Петрова проповед - како је формирао Лутхер црквену општину? - како је данас присутан Дух Свети? - шта знамо о њему?
Час ученика Циљ: провера научног градива	Основна мисао: Са понављањем учврстити научно градиво.
Посета у цркви Циљ: упознавање евангеличке литургије и Богослужења.	Основна мисао: Да би ученици били упознати са уређивањем цркве и са обичајима. Крај школске године Понављање. Основна мисао: Колико позитивних искустава смо добили помоћу научног градива веронауке.

НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА (УПУТСТВО)

Наставни предмет веронаука садржи у себи три сегмента кроз која треба предмет деци приказати.
ПОРУКА О БОГУ ОЦУ - СЛИКА РОДИТЕЉА.
ИСУС НАШ ПРИЈАТЕЉ И ПОМОЋНИК - ДЕТЕ ЗАВИСИ ОД ПОМОЋИ И ЉУБАВИ.
ВЕРА У СТВОРЕЊЕ - ОКОЛИНА ЈЕ БОЖЈА.

- Дете као Божје створење треба поштовати и прихватити његове способности, могућности и немогућности. На часу треба поштовати личност детета.

- Шта час треба да садржи:
- На почетку часа направити мост између свакодневнице детета и света библијских приповедака.
- Циљ часа мора да буде јасан, теолошки и педагошки исправан и истинит.
- Библијске приповетке приказати на једноставан начин, примењујући принцип очигледности.
- Језик мора да буде једноставан и прилагођен узрасту ученика.
- Час треба завршити песмицом, као одговор за оно што се на часу радило.

БЕРСКА НАСТАВА

ВЕРОНАУКА - ЈУДАИЗАМ

(1 час недељно – 36 часова годишње)

ЦИЉЕВИ И ЗАДАЦИ

Циљ предмета Верска настава - Веронаука - јудаизам је да ученици стекну основна знања из богатог наслеђа јеврејске библијске књижевности, историје, рабинске књижевности и етике, као и да се упознају са јеврејским празницима, обичајима и симболима.

Задатак предмета Верска настава - Веронаука - јудаизам за четврти разред основне школе је да се ученици упознају са животним циклусом, да стекну свест о породици и широј околини, као и да стекну најосновнија знања о другима.

САДРЖАЈИ ПРОГРАМА

НАСТАВНЕ ЦЕЛИНЕ И ЈЕДИНИЦЕ:

1. ЖИВОТНИ ЦИКЛУС: Берит мила, Зевед а-бат, Бар Мицва, Бат Мицва, Тефилин, Цицит, Нисуин, Авелут,
2. ПОРОДИЦА И ДОМ: Кибуд ав ваем (поштовање родитеља), Кашрут (прописи о исхрани), Мезуза,
3. НАША ОКОЛИНА: Бал ташхит (забрана уништавања предмета), брига о околини,
4. УПОЗНАЈ ДРУГЕ: хришћанство (православни, католици, протестанти), ислам, хиндуизам, будизам, конфуцијанизам,
5. СЕФАРДИ И АШКЕНАЗИ
6. ЈЕВРЕЈСКО ПИСМО: хебрејски, арамејски, ладино, јидиш.

НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА (УПУТСТВО)

Програм треба остварити уз коришћење доступне литературе о темама које су наведене. По могућству организовати посету православној, католичкој и протестантској цркви, као и џамији.

ОПШТЕ НАПОМЕНЕ

Мото: у речи *другачији* садржана је реч *друг*.